

Inatsisartuni ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqtigiit

Naalakkersuisunut apeqquteqaatit pillugu: Nunatsinni meeqqat, inuusuttuaqqat inuusuttullu ADHD—mik Autismemillu nappaateqartut sullinneqarnermikkut ataavartumik aaqqissuussamillu sullinneqarsinnaanissaat anguniarlugu pilersaarummik pilersitisoqassagaluarpat, tamanna inuiaqtigiinnut qanoq aningaasartuutaassava?

16. feb. 2012
Sagsnr. 2012-061720
Dok. Nr. 823424

Postboks 260
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 66 66
E-mail: ikinn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Asasara Inatsisartuni ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqtigiit

Kalaallit Nunanni meeqqat inuusuttullu ADHD-mik kiisalu Autismemik nappaateqartut pillugit immikkut suloriusissamik periusissamillu pilersitisoqarsinnaanera pillugu apeqqutinnut qujanaq.

Aallarniutigalugu oqaatigineqarsinnaavoq inuit ADHD-mik imaluunniit Autismemik nappaateqartut ikiorserneqartarmata Inuit annertuumik innarluuteqartut ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, novembarip pingajuanni 1994-imeersoq malillugu. Ikiorsiineq tamatigut tunngaveqartarpoq inuit ataasiakkaat immikkuullarissumik nalilersorneqareernerisigut.

Inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqaanni § 7, imm. 2 malillugu ikiorsiinissat assigiinngitsut ingerlanneqarsinnaapput, soorlu ikorfartortissamik ikiorsiisoqarsinnaavoq aamma ilaqutariinnik ikiorsiisoqarsinnaavoq, tassani annertuumik innarluuteqartup pisariaqartitai immikkut ittut aallaavigineqartussaallutik. Malugisariaqarpoq § 7, imm. 2-mi aalajangersakkat tamakkiissuunngimmata, tamanna ima paasisariaqarluni allatut ikiorsiinnaaneq kommunabestyrelsep neqeroorutigisinnaammagu imaluunniit allatut iliuseqarsinnaalluni, annertuumik inaarluutillip pisariaqartitai ikiorsiiffigineqarsinnaallutik.

Erseqqissaatigineqassaaq innarluutilinnik ikiorsiisarneq taakkunungalu aningaasaliissutit Januarip aallaqqaataani 2011-mi kommunenut nuunneqarnikummat. Taamaalilluni kommune tassaalerpoq inummut annertuumik innarluuteqartumut nalilersuisusaaq, kiisalu qanoq naleqqunnerpaamik ikiorsiisoqassanersoq aalajangiiffigissallugu.

Januarip aallaqqaataani 2011 inaarluutilinnik ikiorsiisarneq kommunenut nuunneqarmata inatsisiliornermi aalajangerneqarsimavoq kommunet Naalakkersuisunut kisitsisinik paasisutissiisarnissaminnik pisussaaffeqartut.

Kisitsisit tamakku meeqqat kommunemi ADHD-eertut amerlassusiinik qanorlu ukioqarnerinik ilaatigut imaqassapput. Naalakkersuisut maannakkut kisitsisit tamakku takkusuutilernissaat utaqqivaat, kommunemmi paasisutissat tamakku kingusinnerpaamik 1. Marts 2012 nassutereersimasussaavaat. Taamaalippat

Naalakkersuisut kisitsisinik tunngavissaqalissapput soorlu ADHD-eertut Autsimemillu nappaateqartut siunissami qanoq ikiorserneqartarsinnaanerannik nalilersuinissaminut.

Innarluuteqartut tamaasa, annerusumillu ADHD-eertut pillugit paasissutissanik katersinerup kingunerisinnaavaa, meeqqat taamatut nappaateqartut pillugit siunissami qanoq nutaanik allatigut ikiorsersinnaanerannik isumaliuutersortoqalernera.

Maannakkut nalungisat tunngavigalugit naatsorsoruminaappoq taamatut aaqqissuussiniarnermi inuiaqatigiit qanoq aningaasartuuteqarsinnaanerat.

Matuma ataani pineqartunut suut suliniutigineqarsimanersut saqqummiunneqassapput.

Peqqinnissaqarfimmi maannakkut meeqqat ADHD-eersinnaanerannik misississorneqartut qanoq napparsimasutut katsorsarneqartarnerat pillugu allaaserinnittoqarpoq, tassungalu atatillugu angajoqqaanut, paaqqinniffinnut aamma atuarfinnut meeqqat attuumassuteqarfigisaannut paasissutissiisoqartarluni.

Ilulissani ADHD-mik aamma autisme-mik naappaateqartunut immikkut atuartitsivik pilersinneqarsimavoq. PPR-Avannaata ukiuni arlaqalersuni Aasianni atuaqatigiinnik taamaattunik pilersitsisnaaneq suliniutigisimavaa.

Ilulissani immikkut atuaqatigiiliortoqarnerata saniatigut aamma immikkut atuarfimmik pilersitsisoqarsimavoq, meeqqanut paasinninniartarnermikkut ajornartorsiuteqartunut naatsorsuussamik, taakkununga aamma ilaallutik ADHD-eertut aamma autismeqartut. Ulloq naallugu atuarfik meeqqat ADHD-mik autismemilluunniit nappaateqartunut paasinnittarnermikkut allatut ajornartorsiuteqanngikkaluartunut neqeroorutaavoq.

Ilulissani Aasiannilu meeqqanut ersinngitsumik innarluuteqartunut – aamma ADHD-ertunut atuareernerup kingorna ornittakkanik periarfissiisoqarsimavoq. Periarfissiisimaneq kommunep aningaasalersugaraa.

Nuummi immikkut ulloq naallugu atuarfiliortoqarsimavoq, taanna marloqjusaalluni atuarfiullunilu atuareernerup kingorna ornittagaavoq. Ulloq naallugu atuarfiup immikkut meeqqat inuusuttullu ADHD-eertut suliniarfigai. Ulloq naallugu atuarfimmi ADHD-eertut aaqqissuulluakkamik pisariaqartitsinerat isiginiarlugu aaqqissuussisoqartarpoq, atuartitsinermilu atuarfimmi naliginnaasumi atuartitseriaatsimit allaanerusumik ingerlatsisarlutik.

Meeqqat inuusuttullu ADHD-eertut Naalakkersuisunit eqqumaffiginiarneqartupilussuupput. Nappaatinik taamaattunik annertunerusumik paasisaqarnerorusulluni, Naalakkersuisuni naalakkersuisoqarfiit akimorlugit suliniarneq ingerlaqqippoq. Tassani isumaqatigiissutigineqarpoq ADHD pillugu pikkorissaasarnerit nukittorsarneqassasut, tamannalu IPIS aqutigalugu pissasoq

Meeqqanut inuusuttunullu periusissiami Ilaqtariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup aamma Peqqissutsimut, kiisalu Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfiup suleqatigiiffigisaanni ADHD-eertunik misissuisarnerup nukittorsarneqarnissaanut immikkut aningaasaliisoqarsimavoq.

IPIS (Innarluutillit pillugit Ilisimasaqarfik Siunnersuisarfiutigisoq) ADHD-eertut immikkut pillugit DVD-liorsimavoq. Meeqqap ADHD-eertup angajoqqaavi ilaqutaalu IPIS

aqqutigalugu DVD-mik akeqanngitsumik nassinneqarnissaat periarfissinneqarsimavoq. Angajoqqaat ilaqutaasullu qaqugukkulluunniit IPIS-imut saaffiginnissinnaapput, siunnersorneqarnissamik ilitsersorneqarnissamillu amigaateqarsorigunik, imaluunniit ADHD pillugu apequtissaqarunik.

Maannakkorluinnaq IPIS-ip Ilulissani pikkorissartitsinissaq/isumasioqatigiinnissaq pilersaarusiropaa, naatsorsuutigalugu sap.ak. 40-mi ingerlanneqarnissaa. Tassaani peqataalinniarneqarput angajoqqaat meeqqanik inuusuttunillu ADHD-mik nappaateqartunik qitornallit, sulisut ADHD pillugu ilinniagaqarluarsimasut ulluinnarnilu ADHD-eertunik sullissisut, takkulu saniatigut immikkut eqimattaqassaaq inuusuttut ADHD-eertut meeqqat atuarfiat qimakkaangamikku sunik periarfissaqarnersut misissuisussamik. IPIS neriuppoq pinerluuteqarsimasunut isumaginniffik politiinillu ilaasoqarsinnaassasoq, taakkulu qulakkeerniassavaat meeqqat inuusuttullu ADHD-eertut immikkullu eqimattatut sanngiitsutut isikkoqartut pinerlunniarnernernut pulasuunnginnissaat qanoq qulakkeerneqarsinnaanersoq. Pikkorissarnermi pingaartinneqassaaq eqimattakkaat akimorlugit siunissami qanoq suleqatigiittoqarsinnaanersoq, taamaaliornikkut meeqqat inuusuttullu ADHD-eertut qanoq ajunnginnerpaamik siunissami atugaqarnissaat qulakkeerneqarsinnaaqullugu.

Naggataatigut oqaatigineqassaaq Naalakkersuisut innarluutilerineq kommunenut nuutsikkamikku eqqumaffigeqimmassuk takkununga sullissinerup pitsaassutsimigut annikilleriannginnissaa. Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup ineriartorneq qanittumik malittaraa, tassami ineriartorneq paasisimasaqarnerlu ingerlaavarput, tamakkulu inunnut ADHD-eertunut autismeqartunullu sullissinermi iluaqutaasinnaasunik imaqartuaannarput.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Med venlig hilsen

Mimi Karlsen

